

Het aanjagen van regeneratieve landbouw als lonkend perspectief

SBNL Natuurfonds

Natuur
de Hoek

Het klinkt eigenlijk allemaal zo logisch: als je tijdens een fietstocht of wandeling geniet van het landelijk gebied in je eigen omgeving, zou je er dan ook niet aan willen bijdragen om het nog mooier te maken? Kleurrijker, gevarieerder, beter voor de biodiversiteit? In samenwerking met onder meer ASR maakt SBNL Natuurfonds deze gedachte concreet in Natuur om de Hoek.

Volgens recente cijfers van de Wageningen Universiteit bestaat Nederland op dit moment voor zo'n 26 procent uit beschermde natuur. In 2030 moet dit volgens Europese regels op 30 procent uitkomen. Bijna de helft van ons oppervlak heeft een agrarische bestemming. Daarnaast telt Nederland nog een groot aantal landgoederen. Waar de biodiversiteit in de beschermde natuur volgens onderzoeken nauwelijks nog stijgt, is in het buitengebied bij agrariërs en landgoederen een wereld te winnen, aldus Manja te Velde, directeur van SBNL Natuurfonds.

Definitie natuur breder

'Als je de biodiversiteitswaarden in Nederland omhoog wil brengen, moet je je inspannen voor die 60 procent buitengebied. Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft in een eerder rapport al gezegd dat de definitie van natuur, zoals die nu in wet- en regelgeving vastligt, eigenlijk veel breder zou moeten zijn. Niet alleen beschermde natuur verdient volgens PBL financiële ondersteuning, maar ook natuur in stad, dorp en buitengebied.'

In het verlengde

'Eigenlijk ligt Natuur om de Hoek in het verlengde van wat we al doen', vertelt Te Velde. 'We ondersteunen al jarenlang vanuit erfenissen en giften mooie projecten op particulier beheerde terreinen. De impact ervan is nu beperkt tot Gelderland en Overijssel door de voorwaarden van de erflater. Je wilt natuurlijk ook graag in Zeeland, Groningen of Limburg en alle andere provincies projecten mogelijk maken.'

Zelf aan het roer

De wens om landelijk te willen ondersteunen maakt deel uit van de transitie van SBNL Natuurfonds van een vermogensfonds naar een organisatie die ook zelf fondsen werft en beheert. Natuurlijk is een legaat of erfenis welkom, maar je kunt ook zelf 'aan het roer gaan staan', zoals Te Velde het uitdrukt. 'Dan bepaal je namelijk ook zelf, waar en bij wie je dat geld gaat werven.'

Landelijke en lokale financiering

Natuur om de Hoek werft geld op twee niveaus: landelijk bij de overheid, grote organisaties en bedrijven die Natuur om de

Hoek helpen op de kaart te zetten. 'En we maken het mogelijk voor iedereen in Nederland om bij te dragen aan natuur om zijn of haar hoek. Dus waar je vroeger met je vader viste en salamanders uit de sloot haalde, waar je op zondag wandelt met je kinderen en waar je je strava-rondjes fietst. Want wat je kent en waar je een band mee hebt, dat wil je beschermen en daar wil je aan bijdragen.'

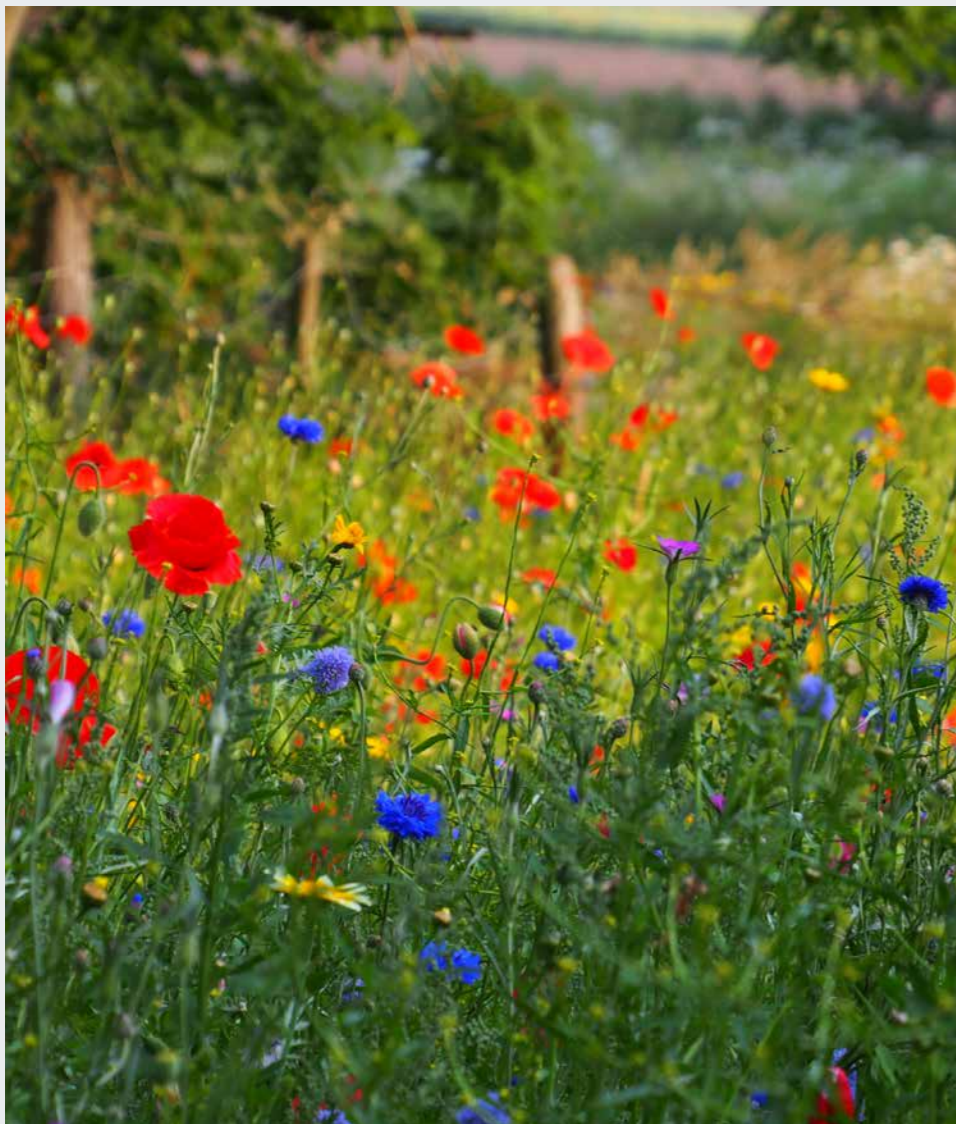
Digitaal platform

Het digitale platform van Natuur om de Hoek laat straks zien waar in de buurt projecten zijn gestart, zoals het planten van een boomsingel, (eetbare) heg, het graven van een poel of het terugbrengen van een hoogstamboomgaard of voedselrandbos. 'We starten nu lokaal met het vullen van het platform en verwachten medio 2023 landelijk 'live' te gaan', meldt de SBNL-directeur.

'Dat we dit oppakken, resonanceert'

Een aantal pilotprojecten is intussen gestart. Te Velde: 'In deze pilotfase werken we nauw samen met ASR Verzekeringen. ASR is met 43.000 hectare de grootste grootgrondbezitter van het

landelijk gebied, een grote verpachter met ambitieuze duurzaamheidsplannen. Zij stellen een mooi bedrag ter beschikking voor de pilotfase. En recent ontving SBNL Natuurfonds een erfenis van bijna anderhalf miljoen euro (zie pag. 12-15), zodat wij ook een deel van de investeringen voor de pilotfase van Natuur om de Hoek zelf kunnen financieren. Dat we dit samen oppakken resoneert: boeren en landeigenaren bellen ons inmiddels zelf op om zich aan te melden.’

Al doende leert men

De opzet van Natuur om de Hoek is uniek. De pilotfase is daarom spannend, geeft de SBNL-directeur aan. ‘We willen het particuliere lokale en het landelijke geld optimaal inzetten in combinatie met publieke financiering. In deze eerste fase van de pilot gaan we minimaal drie projecten ondersteunen en laten uitvoeren. Afhankelijk van het budget dat nodig is om die projecten van de grond te krijgen kunnen we misschien nog meer projecten ondersteunen. Al doende gaan we leren.’

Animo

De pilotfase duurt in ieder geval zes maanden, waarin SBNL Natuurfonds wil uittesten wat werkt en wat niet. Te Velde: ‘Krijgen we lokaal mensen enthousiast voor projecten en kunnen we genoeg landelijke organisaties aan ons binden die dit samen met ons willen opschalen?’

‘We maken het mogelijk voor iedereen in Nederland om bij te dragen aan natuur om zijn of haar hoek’

Is er voldoende animo vanuit particuliere grondeigenaren en boeren om projecten te starten en wat willen ze dan concreet gaan doen? Pas als een aantal projecten goed loopt, kunnen we daar meer over zeggen.’

Dieper niveau

De resultaten worden in eerste instantie gemonitord, zoals dit nu al gebeurt in Gelderland en Overijssel. Aan de hand van een nulmeting en een tussentijdse evaluatie wordt uiteindelijk bekeken of het projectidee daadwerkelijk is gerealiseerd. Daarnaast moet Natuur om de Hoek ook op een dieper niveau verschil gaan maken. ‘Welke impact hebben landschapselementen, zoals een randvoedselbos, op de biodiversiteit, de klimaatbestendigheid en de kwaliteit van bodem en water? Idealiter wil je die impact meten, maar meetmethodieken zijn nog in ontwikkeling. Uiteindelijk willen we dat soort data wel boven tafel krijgen’, legt Manja te Velde uit.

Landschapselementen verloren hun functie

Na de Tweede Wereldoorlog zijn in ons land veel landschapselementen verdwenen, waaronder alleen al meer dan 225.000 kilometer aan heggen. De nadruk lag in de landbouw op het voorkomen van voedselschaarste en het zo efficiënt mogelijk produceren van voedsel. Door de komst van prikkeldraad verloren heggen hun functie. Centrale verwarming maakte geriefhout overbodig. Poelen en boomsingels verdwenen, sloten werden rechtgetrokken. ‘Landschapselementen zaten in de weg, ze kosten de boer alleen maar geld. Maar daarmee verdween ook veel biodiversiteit’, legt de SBNL-directeur uit.

Zou Natuur om de Hoek de transitie in de landbouw kunnen versnellen? Het is nog te vroeg om daarover iets te zeggen, vindt Manja te Velde. ‘Maar dat is wel een lonkend perspectief. Als landschapselementen weer een direct economisch nut hebben, komt dat de bestendigheid van het boerenbedrijf

Steun de campagne en ga naar: www.sbnlnatuurfonds.nl/eenmalige-gift voor een eenmalige gift of scan de QR-code:

ten goede. Het zou geweldig zijn als agrariërs met onze hulp een deel van hun land vergroenen en een meer regeneratieve manier van boeren kunnen uitproberen. En van bessenstruiken, fruit- en notenbomen kan de lokale donateur misschien uiteindelijk ook weer profiteren. Met een gratis bakje bessen van de boer bijvoorbeeld.’

Betaalde ecosystemediensten

Directeur Manja te Velde vindt het een positieve ontwikkeling dat in het nieuwe GLB-puntensysteem vanuit de overheid ook het leveren van zogeheten ecosystemediensten wordt beloofd. Diensten waarvoor (nog) geen markt

bestaat dus. ‘Ook de overheid begint zich te realiseren dat landschapselementen wel degelijk zinvol zijn. Denk aan waterzuivering en waterberging, verbeterde klimaatbestendigheid. Het landschap wordt gevarieerder. Er is meer biodiversiteit, dat komt uiteindelijk ook de mens en zijn gezondheid ten goede. En als we in staat zijn om bij een boer de combinatie te maken van particulier en publiek geld, zou daar best eens een versnelling van de landbouwtransitie uit voort kunnen komen.’

TEKST: MARLIES KOLTHOF
FOTO'S: SBNL-FOTOARCHIEF EN HANS MENOP